

Rättsfallssamlingen

DOMSTOLENS DOM (andra avdelningen)

den 3 april 2014*

”Begäran om förhandsavgörande — Energi — Energimärkning av tv-mottagare — Delegerad förordning (EU) nr 1062/2010 — Återförsäljarnas ansvar — Tv-mottagare som levererats till återförsäljaren utan etikett innan förordningen blev tillämplig — Skyldighet för återförsäljaren att införskaffa etiketter och märka en sådan tv-mottagare från och med att förordningen blev tillämplig”

I mål C-319/13,

angående en begäran om förhandsavgörande enligt artikel 267 FEUF, framställd av Thüringer Oberlandesgericht (Förbundsrepubliken Tyskland) genom beslut av den 5 juni 2013, som inkom till domstolen den 11 juni 2013, i målet

Udo Rätzke

mot

S+K Handels GmbH

meddelar

DOMSTOLEN (andra avdelningen)

sammansatt av avdelningsordföranden R. Silva de Lapuerta, domstolens vice ordförande K. Lenaerts (referent) samt domarna J.L. da Cruz Vilaça, G. Arestis och J.-C. Bonichot,

generaladvokat: M. Szpunar,

justitiesekreterare: A. Calot Escobar,

efter det skriftliga förfarandet,

med beaktande av de yttranden som avgetts av:

- Tysklands regering, genom T. Henze och B. Beutler, båda i egenskap av ombud,
- Italiens regering, genom G. Palmieri, i egenskap av ombud, biträdd av A. De Stefano, avvocato dello Stato,
- Europeiska kommissionen, genom K. Herrmann och B. Eggers, båda i egenskap av ombud,

med hänsyn till beslutet, efter att ha hört generaladvokaten, att avgöra målet utan förslag till avgörande,

* Rättegångsspråk: tyska.

följande

Dom

- 1 Begäran om förhandsavgörande avser tolkningen av artikel 4 a i kommissionens delegerade förordning (EU) nr 1062/2010 av den 28 september 2010 om komplettering av Europaparlamentets och rådets direktiv 2010/30/EU vad gäller energimärkning av tv-mottagare (EUT L 314, s. 64) (nedan kallad den delegerade förordningen).
- 2 Begäran har framställts i ett mål mellan Udo Rätzke och S+K Handels GmbH (nedan kallat S+K). S+K konkurrerar med Udo Rätzke vad rör försäljning av elektriska apparater, särskilt tv-mottagare, och Rätzke har med stöd av tysk lagstiftning om illojal konkurrens väckt förbudstalan mot S+K.

Tillämpliga bestämmelser

Unionsrätt

Direktiv 2010/30/EU

- 3 I skäl 19 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2010/30/EU av den 19 maj 2010 om märkning och standardiserad produktinformation som anger energirelaterade produkters användning av energi och andra resurser (EUT L 153, s. 1) anges följande:

”Kommissionen bör ges befogenhet att anta delegerade akter i enlighet med artikel 290 i EUF-fördraget i fråga om märkning och standardiserad produktinformation som anger energirelaterade produkters användning av energi och andra väsentliga resurser under användning. Det är av särskild betydelse att kommissionen genomför lämpliga samråd under sitt förberedande arbete, inklusive på expertnivå.”

- 4 I skäl 25 i direktivet anges följande:

”När medlemsstaterna tillämpar detta direktivs bestämmelser bör de sträva efter att avstå från att anta åtgärder som skulle kunna medföra onödigt byråkratiska och tunga krav på de berörda marknadsaktörerna, i synnerhet små och medelstora företag.”

- 5 I artikel 2 i direktivet, som har rubriken ”Definitioner”, anges följande:

”I detta direktiv används följande beteckningar med de betydelser som här anges:

...

- g) *återförsäljare*: detaljist eller annan person som säljer, hyr ut, erbjuder för avbetalning eller ställer ut produkter som är avsedda för slutanvändare,
- h) *leverantör*: tillverkaren eller dennes auktoriserade representant inom unionen eller den importör som släpper ut produkten eller tar denna i bruk på unionsmarknaden. Om det inte finns någon sådan ska varje fysisk eller juridisk person som släpper ut produkter som omfattas av detta direktiv, eller tar dem i bruk, anses vara leverantör,
- i) *utsläppande på marknaden*: tillgängliggörande av en produkt för första gången på unionsmarknaden i syfte att den ska spridas eller användas inom unionen, i vinstsyfte eller gratis och oavsett försäljningsteknik,

...”

- 6 I artikel 5 i direktivet, med rubriken ”Leverantörernas ansvar”, föreskrivs följande:

”Medlemsstaterna ska säkerställa följande:

- a) Leverantörer som släpper ut på marknaden eller tar i bruk sådana produkter som omfattas av en delegerad akt ska tillhandahålla en etikett och ett informationsblad i enlighet med detta direktiv och den delegerade akten.

...

- d) Leverantörerna ska kostnadsfritt förse återförsäljare med erforderliga etiketter för märkning och produktinformation.

Utan att det påverkar leverantörernas val av system för leverans av etiketter, ska leverantörer skyndsamt leverera etiketter efter beställning från återförsäljare.

...”

- 7 I artikel 6 i samma direktiv, med rubriken ”Återförsäljarnas ansvar”, föreskrivs följande:

”Medlemsstaterna ska säkerställa följande:

- a) Återförsäljare ska på ett synligt och läsbart sätt anbringa etiketter på korrekt sätt och sörja för att informationsbladet finns med i produktbroschyren eller i andra handlingar som åtföljer produkterna när de säljs till slutanvändare.
- b) När en produkt som omfattas av en delegerad akt ställs ut ska återförsäljare fästa en lämplig etikett i den relevanta språkversionen på den väl synliga plats som anges i den tillämpliga delegerade akten.”

- 8 I artikel 10 i direktiv 2010/30, med rubriken ”Delegerade akter”, anges följande:

”1. Kommissionen ska fastställa närmare föreskrifter om etiketten och informationsbladet genom delegerade akter i enlighet med artiklarna 11, 12 och 13, för varje produkttyp i överensstämmelse med denna artikel.

Om en produkt uppfyller kriterierna i punkt 2 ska den omfattas av en delegerad akt i enlighet med punkt 4.

De delegerade akterna ska innehålla bestämmelser om information som tillhandahålls på etiketten och i informationsbladet om användning av energi och andra väsentliga resurser under användning som gör det möjligt för slutanvändare att fatta inköpsbeslut på bättre grunder och för marknadsövervakningsmyndigheter att kontrollera huruvida produkter överensstämmer med den information som tillhandahålls.

Om en delegerad akt innehåller bestämmelser om både energieffektivitet och användning av väsentliga resurser för en produkt, ska etikettens utformning och innehåll framhäva produktens energieffektivitet.

2. De kriterier som avses i punkt 1 är följande:

- a) Enligt senast tillgängliga uppgifter och med beaktande av de kvantiteter som släpps ut på unionsmarknaden, ska produkterna ge betydande möjligheter att spara energi och, när det är relevant, andra väsentliga resurser.
- b) Det ska finnas stora skillnader i fråga om relevanta prestandanivåer för produkter som har likvärdig funktionalitet och som är tillgängliga på marknaden.
- c) Kommissionen ska ta hänsyn till relevant unionslagstiftning och självreglering, exempelvis frivilliga avtal, som förväntas uppnå de politiska målen snabbare eller till lägre kostnad än obligatoriska krav.

3. När kommissionen utarbetar ett utkast till en delegerad akt ska den

...

- d) fastställa genomförandedatum, eventuella stegvisa åtgärder eller övergångsåtgärder eller övergångsperioder, särskilt med beaktande av eventuella konsekvenser för små och medelstora företag eller för särskilda produktgrupper som främst tillverkas av små och medelstora företag.”

9 Artiklarna 11, 12 och 13 i samma direktiv innehåller föreskrifter om delegerade akter enligt artikel 290.2 FEUF. Artikel 11 reglerar under hur lång tid kommissionen har delegerade befogenheter och förpliktar kommissionen att utarbeta en rapport om de delegerade befogenheterna senast sex månader innan en period på fem år har löpt ut, räknat från och med den 19 juni 2010. Enligt denna artikel ska kommissionen också delge Europaparlamentet och rådet en delegerad rättsakt, så snart den antar den. Artikel 12 rör möjligheten att återkalla en delegering och artikel 13 reglerar hur Europaparlamentet och rådet ska gå till väga när de invänder mot en delegerad akt.

10 I artikel 16 i direktivet, som har rubriken ”Införlivande”, föreskrivs följande i punkt 1:

”Medlemsstaterna ska senast den 20 juni 2011 sätta i kraft de lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa detta direktiv. De ska till kommissionen genast överlämna texten till dessa bestämmelser.

De ska tillämpa dessa bestämmelser från och med den 20 juli 2011.

...”

11 I artikel 18 i direktivet, med rubriken ”Ikraftträdande”, stadgas följande:

”Detta direktiv träder i kraft dagen efter det att det har offentliggjorts i *Europeiska unionens officiella tidning*.

Artikel 5 d, g och h ska tillämpas från och med den 31 juli 2011.”

Den delegerade förordningen

12 I skäl 3 i den delegerade förordningen anges följande:

”Harmoniserade bestämmelser för att ange tv-mottagares energieffektivitet och energiförbrukning genom märkning och standardiserad produktinformation bör införas för att stimulera tillverkarna att förbättra tv-mottagarnas energieffektivitet, uppmuntra slutanvändare att köpa energieffektiva modeller, minska dessa produkters elförbrukning och bidra till att den inre marknaden fungerar.”

13 I skäl 9 i förordningen anges följande:

”För att uppmuntra tillverkningen av energieffektiva tv-mottagare bör leverantörer som vill släppa ut tv-mottagare på marknaden som kan uppfylla kraven för högre energieffektivitetsklasser, tillåtas använda etiketter där dessa klasser anges före det datum då det blir obligatoriskt att ange dem.”

14 I artikel 3 i förordningen, som har rubriken ”Leverantörernas ansvar”, föreskrivs följande:

”1. Leverantörerna ska säkerställa att

- a) varje tv-mottagare är försedd med en tryckt etikett som innehåller den information och har det format som anges i bilaga V,

...

3. Etiketten enligt bilaga V ska tillämpas enligt följande tidtabell:

- a) När det gäller tv-mottagare som släpps ut på marknaden från och med den 30 november 2011 ska etiketterna för tv-mottagare i energieffektivitetsklass:
- i) A, B, C, D, E, F och G överensstämma med punkt 1 i bilaga V eller, när leverantörerna anser att detta är lämpligt, punkt 2 i bilaga V,
  - ii) A+ överensstämma med punkt 2 i bilaga V,
  - iii) A++ överensstämma med punkt 3 i bilaga V,
  - iv) A+++ överensstämma med punkt 4 i bilaga V.
- b) När det gäller tv-mottagare som släpps ut på marknaden från och med den 1 januari 2014 i energieffektivitetsklasserna A+, A, B, C, D, E och F ska etiketterna utformas i överensstämmelse med punkt 2 i bilaga V eller, när leverantörerna anser att detta är lämpligt, punkt 3 i den bilagan.
- c) När det gäller tv-mottagare som släpps ut på marknaden från och med den 1 januari 2017 i energieffektivitetsklasserna A++, A+, A, B, C, D och E ska etiketterna utformas i överensstämmelse med punkt 3 i bilaga V eller, när leverantörerna anser att detta är lämpligt, punkt 4 i den bilagan.
- d) När det gäller tv-mottagare som släpps ut på marknaden från och med den 1 januari 2020 i energieffektivitetsklasserna A+++, A++, A+, A, B, C och D ska etiketterna utformas i överensstämmelse med punkt 4 i bilaga V.”

15 I artikel 4 i samma förordning, med rubriken ”Återförsäljarnas ansvar”, föreskrivs följande:

”Återförsäljarna ska säkerställa att

a) varje tv-mottagare på försäljningsstället är försedd med den etikett som leverantörerna tillhandahåller enligt artikel 3.1 på tv-mottagarens framsida, på ett sådant sätt att den blir klart synlig,

...”

16 I artikel 9 i den delegerade förordningen, vilken har rubriken ”Ikraftträdande”, föreskrivs följande:

”Denna förordning träder i kraft den tjugonde dagen efter det att den har offentliggjorts i *Europeiska unionens officiella tidning*.

Den ska tillämpas från och med den 30 november 2011. ...

Denna förordning är till alla delar bindande och direkt tillämplig i alla medlemsstater.”

Tysk rätt

17 I 3 § stycke 1 i den tyska lagen om skydd mot otillbörlig konkurrens (Gesetz gegen den unlauteren Wettbewerb), i den lydelse som är tillämplig i det nationella målet (BGBl. 2010 I, s. 254) (nedan kallad UWG), föreskrivs följande:

”Otillbörliga affärsmetoder är förbjudna när de är ägnade att märkbart påverka konkurrenters, konsumenters eller andra marknadsaktörens intressen.”

18 I 4 § UWG föreskrivs följande:”Exempel på otillbörliga affärsmetoder

Det är särskilt otillbörligt att

...

11. åsidosätta en lagbestämmelse vars syfte även är att i marknadsaktörens intresse reglera beteenden på marknaden.”

19 5a § styckena 2 och 4 UWG har följande lydelse:

”2) Det är otillbörligt att påverka konsumenternas fria val, i den mening som avses i 3 § stycke 2, genom att undanhålla uppgifter som i det enskilda fallet och med hänsyn till alla omständigheter, inklusive begränsning av kommunikationsmedel, är av betydelse.

...

4) Som uppgifter av betydelse, i den mening som avses i stycke 2, räknas också uppgifter som inte får undanhållas konsumenten på grund av gemenskapsrättsliga förordningar eller av lagbestämmelser avseende införlivande av gemenskapsrättsliga direktiv för kommersiell kommunikation inklusive reklam och marknadsföring.”

20 8 § stycke 1 första meningen UWG har följande lydelse:

”Den som använder affärsmetoder som är förbjudna enligt 3 § eller 7 § kan bli föremål för ett föreläggande om upphörande och, om det föreligger risk för att beteendet upprepas, ett förbuds föreläggande.”

Målet vid den nationella domstolen och tolkningsfrågan

- 21 Den 20 januari 2012 bjöd S+K, i sitt skyltfönster, ut en tv-apparat till försäljning, som inte var energimärkt i enlighet med bilaga V i den delegerade förordningen. Tv-apparaten hade tillverkats och levererats av Haier Deutschland GmbH till grossisten Electronic Partner Handel SE, som i sin tur levererade apparaten till S+K den 20 maj 2011. Tv-apparaten var fortfarande i produktion den 20 januari 2012.
- 22 Efter det att Udo Rätzke sänt ett varningsbrev till S+K, väckte bolaget en negativ fastställsetalan, varvid Udo Rätzke i sin tur väckte genkärsmål och yrkade att bolaget skulle förbjudas att till försäljning utbjuda tv-mottagare som inte är märkta med den etikett som föreskrivs i bilaga V i den delegerade förordningen.
- 23 Detta genkärsmål grundas på 3 § stycke 1, 4 § stycke 11, och 8 § stycke 1 UWG och gör det nödvändigt att avgöra huruvida S+K var skyldigt att i enlighet med artikel 4 a i den delegerade förordningen märka de tv-mottagare som bolaget hade fått levererade utan etikett den 20 maj 2011.
- 24 Landgericht Mühlhausen ogillade genkärsmålet med motiveringen att tv-mottagarna, som i enlighet med gällande rätt före den 30 november 2011 hade levererats utan etikett, inte behövde vara försedda med en sådan etikett efter den 30 november 2011.
- 25 Denna dom överklagades till den hänskjutande domstolen, Thüringer Oberlandesgericht, vilken önskar få klarhet om tolkningen av artikel 4 a i den delegerade förordningen, som enligt den hänskjutande domstolen reglerar beteendet på marknaden, i den mening som avses i 4 § UWG. Den hänskjutande domstolen menar att uttrycket ”som leverantörerna tillhandahåller” i artikel 4 a i den delegerade förordningen kan tolkas så, att återförsäljarna endast är skyldiga att märka tv-mottagarna, från och med den 30 november 2011, om leverantören har levererat dessa tv-mottagare med en etikett i enlighet med sin skyldighet som gäller från och med denna dag. Syftet med märkningsskyldigheten, såsom detta har förklarats i skäl 3 i den delegerade förordningen, kan enligt den hänskjutande domstolen tala för att en märkningsskyldighet föreligger från och med den 30 november 2011, vad rör samtliga tv-mottagare som ställs ut av återförsäljarna, däri inbegripet sådana som har levererats före detta datum. Udo Rätzke anser att kopplingen till artikel 5 d i direktiv 2010/30 talar för att leverantörerna är skyldiga att kostnadsritt och utan dröjsmål tillhandahålla etiketterna i samtliga fall, det vill säga även vad avser tv-mottagare som levererats före den 30 november 2011, så att återförsäljarna kan uppfylla sin märkningsskyldighet från och med samma dag.
- 26 Under dessa omständigheter beslutade Thüringer Oberlandesgericht att förklara målet vilande och att ställa följande tolkningsfråga till domstolen:

”Ska artikel 4 a i den delegerade förordningen ... tolkas så

- att återförsäljaren endast är skyldig (från och med den 30 november 2011) att märka tv-mottagare om leverantören i enlighet med artikel 3.1 a i samma förordning (från och med den 30 november 2011) redan har levererat dessa tv-mottagare med en sådan etikett, eller
- att återförsäljaren också är skyldig (från och med den 30 november 2011) att märka tv-mottagare som leverantören har levererat före den 30 november 2011, utan sådan etikett, vilket leder till att återförsäljaren är skyldig att (i tid och i efterhand) beställa etiketter för sådana tv-mottagare?”

Prövning av tolkningsfrågan

- 27 Den hänskjutande domstolen har ställt sin fråga för att få klarhet i huruvida artikel 4 a i den delegerade förordningen ska tolkas så, att återförsäljarnas skyldighet att säkerställa att varje tv-mottagare på försäljningsstället är försedd med en etikett som ger upplysningar om mottagarens energieffektivitet endast gäller tv-mottagare som släppts ut på marknaden från och med den 30 november 2011.
- 28 Såsom de som yttrat sig i förevarande mål har påpekat måste det göras en övergripande analys av vad återförsäljarna och leverantörerna har för skyldigheter vad rör märkning av tv-mottagare enligt den delegerade förordningen, med hänsyn till dess systematik, och särskilt med hänsyn till bestämmelserna i direktiv 2010/30.
- 29 Enligt artikel 4 a i den delegerade förordningen är återförsäljarna nämligen skyldiga att förse varje tv-mottagare med den etikett som leverantörerna tillhandahåller ”enligt artikel 3.1” i samma förordning.
- 30 Artikel 4 i den delegerade förordningen innehåller, till skillnad från artikel 3 i samma förordning, ingen oberoende tidtabell vad rör dess tillämpning i tiden (*ratione temporis*). Enligt artikel 6 b i direktiv 2010/30 gäller återförsäljarnas märkningsskyldighet emellertid endast produkter som omfattas av en delegerad akt, och i artikel 10.3 d i samma direktiv preciseras att denna delegerade akt avgör vad ansvaret för märkning ska ha för tidsmässigt tillämpningsområde. I sistnämnda bestämmelse föreskrivs nämligen att kommissionen, när den utarbetar ett utkast till en delegerad akt, ska ”fastställa genomförandedatum, eventuella stegvisa åtgärder eller övergångsåtgärder eller övergångsperioder, särskilt med beaktande av eventuella konsekvenser för små och medelstora företag eller för särskilda produktgrupper som främst tillverkas av små och medelstora företag”.
- 31 Eftersom artikel 4 i den delegerade förordningen inte innehåller någon oberoende tidtabell, utan hänvisar till artikel 3.1 i samma förordning, som reglerar leverantörernas ansvar, har artikel 4 i den delegerade förordningen samma tidsmässiga tillämpningsområde som artikel 3 i samma förordning. Återförsäljarnas skyldighet att märka med etiketter är således accessorisk i förhållande till leverantörens skyldighet att tillhandahålla sådana etiketter.
- 32 Domstolen erinrar härvid om att artikel 3.3 i den delegerade förordningen – i överensstämmelse med det tidsmässiga tillämpningsområdet för förordningen, vilken, enligt dess artikel 9, ska tillämpas från och med den 30 november 2011 – inte innehåller något krav för tv-mottagare som släppts ut på marknaden före detta datum. Denna bestämmelse reglerar nämligen just vilka krav som gäller för ”tv-mottagare som släpps ut på marknaden från och med den 30 november 2011”, och därefter, stegvis, från och med den 1 januari 2014, från och med den 1 januari 2017 och från och med den 1 januari 2020.
- 33 Såsom de berörda parterna har påpekat innebär detta att uttrycket ”som släpps ut på marknaden” i artikel 3.3 a i den delegerade förordningen måste tolkas för att tolkningsfrågan ska kunna besvaras.
- 34 Enligt artikel 2 i direktivet innebär ”utsläppande på marknaden ... tillgängliggörande av en produkt för första gången på unionsmarknaden i syfte att den ska spridas eller användas inom unionen, i vinstsyfte eller gratis och oavsett försäljningsteknik”. Det första tillgängliggörandet på marknaden är således avgörande, oberoende av distributionsformen.
- 35 Märkningsskyldigheten gäller således, vad rör återförsäljarna, endast tv-mottagare som släppts ut på unionsmarknaden från och med den 30 november 2011, det vill säga de mottagare som tillverkarna från och med detta datum har fört in i distributionskedjan.
- 36 En teleologisk tolkning av artikel 4 a i den delegerade förordningen talar inte heller emot ett sådant synsätt, vilket bygger på hänsyn till bestämmelsens systematik.

- 37 Såsom den hänskjutande domstolen har påpekat skulle en skyldighet att märka tv-mottagare som levererats före den 30 november 2011 kunna uppmuntra slutanvändare att köpa energieffektiva modeller i enlighet med den delegerade förordningens syfte, såsom det formulerats i skälen 3 och 9.
- 38 Denna uppmuntran är dock begränsad, eftersom nämnda tv-mottagare har tillgängliggjorts under en relativt kort tid.
- 39 Det vore oproportionerligt att låta denna begränsade verkan av en märkningsskyldighet som även gäller tv-mottagare som levererats före den 30 november 2011 väga tyngre än den administrativa börda som åtgärden medför för leverantörerna och återförsäljarna. Små och medelstora företag skulle exempelvis bli tvungna att be tillverkarna att tillhandahålla energietiketter för samtliga tv-mottagare som redan levererats före den 30 november 2011. Enligt skäl 25 i direktiv 2010/30 bör man emellertid sträva efter att avstå från att anta åtgärder som skulle kunna medföra onödigt byråkratiska och tunga krav på de berörda marknadsaktörerna, i synnerhet små och medelstora företag.
- 40 Vad rör artikel 5 d i direktiv 2010/30 delar domstolen inte Udo Rätzkes ståndpunkt inför den hänskjutande domstolen att denna bestämmelse kan tolkas annorlunda. Bestämmelsen reglerar nämligen varken under vilka omständigheter etiketter måste tillhandahållas eller skyldighetens tidsmässiga tillämpningsområde. Vad rör denna fråga hänvisar direktivet, närmare bestämt dess artikel 10.3 d, i stället till bestämmelserna i en delegerad akt. I den aktuella delegerade akten har märkningsskyldighetens tidsmässiga tillämpningsområde emellertid fastställts på ett entydigt sätt genom att det anges att den delegerade förordningen endast gäller tv-mottagare som släppts ut på marknaden från och med den 30 november 2011.
- 41 Tolkningsfrågan ska därför besvaras enligt följande. Artikel 4 a i den delegerade förordningen ska tolkas så, att återförsäljarnas skyldighet att säkerställa att varje tv-mottagare på försäljningsstället är försedd med en etikett, som tillhandahållits av leverantörerna i enlighet med artikel 3.1 i samma förordning, endast gäller tv-mottagare som släppts ut på marknaden, det vill säga för första gången tillgängliggjorts av tillverkaren för vidare distribution i distributionskedjan, från och med den 30 november 2011.

Rättegångskostnader

- 42 Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i målet vid den nationella domstolen utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den nationella domstolen att besluta om rättegångskostnaderna. De kostnader för att avge yttrande till domstolen som andra än nämnda parter har haft är inte ersättningsgilla.

Mot denna bakgrund beslutar domstolen (andra avdelningen) följande:

Artikel 4 a i kommissionens delegerade förordning (EU) nr 1062/2010 av den 28 september 2010 om komplettering av Europaparlamentets och rådets direktiv 2010/30/EU vad gäller energimärkning av tv-mottagare ska tolkas så, att återförsäljarnas skyldighet att säkerställa att varje tv-mottagare på försäljningsstället är försedd med en etikett, som tillhandahållits av leverantörerna i enlighet med artikel 3.1 i samma förordning, endast gäller tv-mottagare som släppts ut på marknaden, det vill säga för första gången tillgängliggjorts av tillverkaren för vidare distribution i distributionskedjan, från och med den 30 november 2011.

Underskrifter